

MOST

Bilten Udruženja useljenika iz bivše Jugoslavije u Izraelu

GODINA 64

BROJ 4

JULI 2016.

DAN HOLOKAUSTA – ŠOA U IZRAELU I SVETU

5. maj 2016.

Piše Milan Fogel

Foto Nisim Mandil i M.Fogel

Za razliku od zvuka sirena koje nas uobičajeno upozoravaju na opasnost od raketnog bombardovanja iz pojasa Gaze, jauk sirena nas je tačno u 10 časova pozvao da dva minuta zaustavimo sve aktivnosti i odamo poštu za 6 milona Jevreja stradalih u Holokaustu – Šoa.

Kao i obično, haredimi, ultraortodoksni Jevreji nisu bili spremni da odaju poštu čak ni onima koji su pripadali njihovom pokretu (ili pokretima, ima ih više u svetu), za razliku od Hitlera kome je bilo dovoljno da je neko Jevrejin i uopšte mu nije smetalo da i haredime deportuje u logore smrti.

Deo arapske populacije se ponašao na sličan način, iako moramo reći da je većina arapskog življa bila spremna da iskaže žaljenje zbog stradanja nevinih.

U isto vreme kada su Jevreji širom Izraela obeležavali dan sećanja na stradale u Holokaustu neki događaji su nas podsećali da borba za miran život još uvek nije završena, a nema naznaka ni da će se to uskoro desiti.

Terorističke organizacije iz Pojasa Gaze ispaljivale su rakete na vojne instalacije u blizini granice, gde se svakodnevno otkrivaju novi tuneli koji vode prema izraelskim naseljima sa civilnim stanovništvom. Njihova poruka je jasna, ubistvo ili otmica izraelskih građana i vojnika u zamenu za ustupke na koje izraelska vlada nikada neće pristati.

Mere bezbednosti su u Izraelu podignute na najviši nivo, tako da nije uspeo nijedan teroristički napad noževima, makazama i sličnim kućnim oruđima na civilno stanovništvo.

nastavak na str 3

REČ UREDNIKA

TUNELI- HAMAS GAZA

Piše Milan Fogel

Malo je falilo da pre godinu dana napravim neoprostivu grešku i da objavim knjigu o tunelima koji povezuju Gazu sa našim teritorijama. Danas, kada su objavljeni mnogi detalji, to izgleda čudno, ali neko ko radi na mestu urednika Mosta to bi morao da zna. Naime, čista fikcija, bazirana na istinitim događajima, kao što je otmica vojnika Gilada Šalida ili pripremljen napad na porodicu u neposrednoj blizini granice sa Gazom, ponukale su me da napišem roman pod jednostavnim nazivom Tunel. Moja mašta, dopunjena stvarnim događajima, iskonstruisala je čitavu priču o dešavanjima na granici i teškom položaju Jevreja koji žive u tom području, a onda sam u jednom razgovoru sa prijateljem, koji je malo bolje upućen u vojne stvari, doživeo šok. Pitao me je da li sam dobio dozvolu vojnih vlasti da objavim vojne tajne. 'Kakve vojne tajne?', bio sam zbunjen, 'pa ja nisam ni video, a kamoli bio u nekom tunelu!'

'Suviše si realno opisao tunele, nisam siguran kako to možeš da objasniš.'

Shvatio sam, odjednom sam postao sumnjivo lice. Srećom samo za mog prijatelja. Da sam mu rekao da sam u romanu predvideo i potapanje tunela morskom vodom, ne znam kako bi reagovao. Ipak, brzo je shvatio da ne treba biti mnogo pametan da se shvati situacija na terenu, a vojna tajna je vojna tajna, a roman je, za svaki slučaj, do daljeg ostao u fioci.

Matične knjige Iločkog rabinata

Piše Radovan Sremac, Šid, Srbija

Kada su se u Ilok doselili prvi Jevreji nije poznato. Pouzdano se zna da se pominju krajem 18. veka. Kako su u nekim okolnim mestima u Sremu Jevreji zabeleženi već tokom prve polovine 18. veka (Vukovar početak 18. veka, Petrovaradin 1704. godine, Šid 1721. godine itd) može se pretpostaviti da je u to vreme i u Iloku bilo jevrejskih trgovaca-putnika.

Matične knjige Iločkog rabinata sačuvane su za ceo period od njihovog zavođenja pa do 1946. godine. Matične knjige rođenih zavedene su 1837. godine, umrlih 1855. godine a venčanih 1856. godine. Danas se čuvaju u Matičnom uredu u Iloku. U Iloku je postojalo dve jevrejske opštine od kojih je jedna bila ortodoksna. Kako bi se stekla potpunija slika o jevrejskim porodicama, statističke podatke za ove dve jevrejske opštine donosimo zajedno.

Matične knjige rođenih

U matične knjige rođenih upisano je ukupno 1448 rođenih osoba. Od tog broja naknadno su upisane 122 osobe osobe rođene pre zavođenja matičnih knjiga.

Iločki rabinat je obuhvatao više mesta u okolini. Takođe, iz određenih razloga u Iloku su upisana i rođenja neke dece čiji su roditelji živeli u udaljenim mestima a ovde su se, verovatno, zatekli u momentu rođenja deteta. U knjigama su upisana rođenja dece iz sledećih mesta (sa brojem rođenja): Adaševci 4, Bačinci 28, Banoštor 12, Bapska 14, Batrovci 7, Beočin 21, Beograd 1, Berkasovo 12, Bingula 14, Čalma 18, Čerević 51, Divoš 18, Drenovci 2, Erdevik 94, Gibarac 9, Grabovo 4, Ilinci 14, Kukujevc 31, Laćarak 1, Ležimir 4, Lipovac 4, Ljuba 16, Ljubljana 2, Mandelos 5, Martinci 1, Sremska Mitrovica 1, Mohovo 7, Molovin 13, Morović 21, Neštin 32, Novak 4, (Bačka) Palanka 2, Senta 4, Sot 11, Strošinci 2, Susek 44, Sviloš 10, Šarengrad 18, Šid 137, Tovarnik 2, Vašica 8, Vizić 11. Najveći broj rođene dece je u samom Iloku – 626.

Najranije ubeleženo rođenje je od Simona Singera iz 1780. godine, zatim slede Ignatz Wortman (1812), Neti Funk (1812), M. M. Ekstein (1822), Zily Schwarz (1826), Gabriel Steimnitz (1826), Daniel Funk (1827), Simon Ehrendiener (1828), Lisi Löwy (1829), Fani Wilhelm (1832), Moritz Hubert (1833), Philip Stern (1834) itd. Međutim to su sve naknadno upisana rođenja, dok je prvo zvanično redovno

upisano rođenje, kao što je navedeno, iz 1837. godine.

U matičnim knjigama rođenih upisana su sledeća prezimena iz Iloka: Adler, Alleweil, Blahm, Bleier, Boskovitz, Braun, Breslauer, Brül, Buchinger, Bukvald, Cveber, Davidovic, Deuches, Deutsch, Ehrendiener, Ehrenfeld, Ehrenguber, Ekstein, Ellenlogen, Engel, Epstein, Fein, Fischel, Flesch, Frankl, Franzos, Fridman, Fried, Friedman, Fuchs, Funk, Fürst, Ganz, Glanber, Goldenberg, Goldstein, Hahn, Handler, Hefter, Heller, Herschenhauser, Heršković, Herzler, Hirschl, Hirt, Hoffman, Hubert, Kaff, Klein, Knöpfler, Kohn, Kollman, Krauss, Lang, Laufbahn, Lebovič, Lederer, Löbl, Lörinc, Löwy, Lukacs, Man, Mayer, Mencer, Neuman, Neuschloss, Pasehkes, Perl, Pollak, Reiner, Reinhold, Rosenberg, Rosenzweig, Rosman, Rosner, Roth, Schick, Schlos, Schulsinger, Schwarz, Schwimer, Silber, Singer, Spitzstein, Steimnitz, Stein, Steiner, Stern, Straus, Svimer, Tauber, Teitelbaum, Walles, Weber, Weiss, Wilhelm, Winternitz, Wolberger, Wortman,

Što se tiče broja upisane rođene dece najviše ima porodica Stern 146, zatim Funk 37, Wortman 27, Kaff 21, Handler 20, Lang 19, Franzos 17, Goldenberg 14, Mencer 14, Fried 13, Steiner 13, Walles 12, Hirt 11, Klein 11, Löwy 11 i Straus 10. Sve ostale porodice imaju ispod 10 upisanih rođenja.

Matične knjige umrlih

U periodu od 1855-1930. godine u matične knjige je upisano 447 slučajeva smrti. U tom periodu, na Iločkom jevrejskom groblju je, prema matičnim knjigama umrlih, sahranjeno 227 pokojnika. Od tog broja 144 osobe su rođene u Iloku, dok se kod ostalih navode razna mesta u okolini Iloka iz ostalih evropskih država. Kao mesta rođenja iz bliže i šire okoline Iloka pominju se Bačinci, Bapska, Bački Breg, Erdevik, Mali Idoš, Ilinci, Karavukovo, Kula, Lovas, Ljuba, Mohovo, Našice, Neštin, Opatovac, Palanka, Pivnice, Susek, Šid, Vašica, Vizić, Vukovar, Zemun, Žepče u Bosni. U Iloku su preminule i osobe rođene u mestima Bonyhad, Bustjahaza, Dina, Erdö i Siklós u Mađarskoj, zatim Mukačevo u Ukrajini, Bratislava, Skalica u Češkoj, zatim gradovi u Rusiji, Galiciji itd. Najduže je živeo Jakob Bresslauer koji je preminuo 1904. godine u 96-oj godini i Bernhard Wortman koji je preminuo 1891. godine u 92-oj godini života.

Matične knjige venčanih

U Iloku je u periodu od 1856-1946. godine sklopljeno 289 brakova. Od ukupno broja venčanih, samo 47 mladoženja i samo 38 nevesta je stanovalo u Iloku. Svi ostali mladenci su bili iz drugih gradova. Neverovatno je da je da je samo 5 brakova sklopljeno između Iločana i Iločanke. U najvećem broju slučajeva obavljana su venčanja mladenaca iz drugih mesta. Velik broj tih bračnih parova iz drugih gradova je ostao da živi u Iloku nakon obavljenog venčanja. Uvidom u mesta rođenja i stanovanja mladenaca i njihovih roditelja, dobija se slika raznolikosti porekla iločkih jevrejskih porodica kao što je i bio slučaj kod matičnih knjiga umrlih.

Od ukupnog broja mladoženja (289) 42 su bili udovci, 3 razvedena dok su svi ostali bili prvobračni. Kod nevesta je nešto drugačija slika: 23 udovice, 1 razvedena žena i ostalo prvobračne devojke. Prosečna starost muškaraca pri sklapanju prvog braka je 27 godina, a devojaka 22 godine.

RODIO SE...

18.06.2016. rodio se rodoslovnik porodice Zupković.

Gordin Zupković i Nina Zupković Kusturica, dobili su sina Haima, a Mina i Shlomo Zupković šesto unuče i petog unuka, neka je od Boga blagosloven život njegov u zdravlju i svakom dobru!

OBAVEŠTENJE **JEVREJSKA ZAJEDNICA CG**

web sajt www.jevzajcg.me“.

Zahvaljujemo i pozdravljamo.

Nada Radulović, sekretar Jevrejske zajednice Crne Gore

Jaša Alfandari, predsednik

POTEŠKOĆE S JEZIKOM NAŠEG UDRUŽENJA

Piše Avraham Atijas

Nedavno sam s našom vrednom predsednicom Miri Derman razmenio informaciju o jednom malom problemu za koji mi se činilo da bi trebalo naći rešenje. Radi se o elektronskim komunikacijama našeg Udruženja (e mailom) sa njenim članovima. Naime, u poslednje vreme obaveštenja tim, a možda i drugim putem se saopštavaju isključivo na hebrejskom jeziku (ivritu), što je i bio razlog da od naše predsednice tražim razjašnjenje te isključivosti kada je jezik u pitanju. Ona je navela da kod nje postoji mali problem u pisanju na srpskom ili hrvatskom jeziku, što u njenom slučaju može biti i shvatljivo (dete druge ili treće generacije useljenika). Međutim, među članovima Vaada valjda postoji neko ko bolje od nje poznaje pravopis jezika domovine svog porekla i da onda ta osoba obavlja posao pismenog, barem dvojezičnog komuniciranja sa članstvom. Rezonovanje da svi olimi, uključujući i one po godinama života starije osobe, ali iz novijih alija moraju da savršeno vladaju hebrejskim jezikom, nije održivo. Još manje, jer jedna od uloga Udruženja trebalo bi da bude i održavanja jezika nekadašnje domovine (to važi i za štampano glasilo). Naprosto je nezamislivo da, na primer, udruženje olima s francuskog govornog područja komunicira sa svojim članovima na ivritu. Njihova glasila su gotovo u potpunosti pisana na francuskom jeziku (jedna ili najviše dve stranice na ivritu u jednom nedeljnom listu!), a da ne spominjem razne skupove i svečanosti koje organizuju služeći se isključivo tim jezikom.

Svestan sam da naše Udruženje ima jedan nezaobilazni jezički problem od vremena raspada nekadašnje Jugoslavije (SFRJ), jer svaka od država koje su nastale osamostaljenjem (otcepljenjem) devedesetih godina prošlog veka, danas smatra da ima svoj vlastiti, autentični jezik. Ova situacija deluje prilično zbunjujuće za mnoge ovdašnje olime, posebno za one iz prvih alija, jer se većina njih iselila iz tadašnje Jugoslavije, ali su, kao Jevreji (srećom), bili i ostali međusobno povezani i u novoj domovini – Izraelu. Uspomene i sećanja na ta, danas već malo podmakla vremena zajedničkog života, teško mogu da se izbrišu kod onih koji ih pamte, ali pristižu nove generacije njihovih